

References:

1. Virotchenko, S.S. (2015). Okremi pytan'nia pryznachennia ekspertyz u kryminalnomu provadzhenni [Some issues of appointment of examinations in criminal proceedings]. Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnogo universytetu. Vyp. 3. pp. 90-93. [in Ukrainian].
2. Halymov, O.Kh. (2001). Maloletnye lytsa v uholovnom sudoproyzvodstve [Minors in criminal proceedings]. Pyter. 224 p. [in Ukrainian].
3. Danylenko, A.V. (2013). Okremi aspekty pryznachennia kompleksnoi psykholoho-psykhiatrychnoi ekspertyz u kryminalnykh provadzhenniakh za uchastiu nepovnolitnikh vidpovidno do polozhen novoho KPK Ukrainy [Some aspects of the appointment of a comprehensive psychological and psychiatric examination in criminal proceedings involving minors in accordance with the provisions of the new CPC of Ukraine]. Pravo i bezpeka. Vyp. № 3 (50). pp. 68-72. [in Ukrainian].
4. Kerevykh, O.V. (2015). Osoblyvosti pryznachennia sudovykh ekspertyz dlia vstanovlennia indyvidualno-psykholohichnykh osoblyvosti pidozriuvanoho (obvynuvachenoho) [Features of the appointment of forensic examinations to establish the individual psychological characteristics of the suspect (accused)]. Visnyk kryminalnogo sudochynstva. Vyp. 2. pp. 31-36.
5. Kryminalnyi kodeks Ukrainy [Criminal Code of Ukraine] [Elektronnyi resurs] / Ofitsiinyi sait Verkhovnoi Rady Ukrainy. – Rezhym dostupu: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>. [in Ukrainian].
6. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy [Criminal Procedure Code of Ukraine] [Elektronnyi resurs] / Ofitsiinyi sait Verkhovnoi Rady Ukrainy. – Rezhym dostupu: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>. [in Ukrainian].
7. Makarenko, S.S. (2010). Osoblyvosti vykorystannia sudovo-psykholohichnoi ekspertyz v kryminalnomu protsesi [Features of the use of forensic psychological examination in criminal proceedings]. Zbirnyk naukovykh prats KPNU imeni Ivana Ohienka, Instytutu psykholohii im. H.S. Kostiuka APN Ukrainy. 2010. Vyp. №7. pp. 381-390. [in Ukrainian].
8. Pro praktyku zastosuvannia sudamy Ukrainy zakonodavstva u spravakh pro zlochyny nepovnolitnikh [On the practice of application by courts of Ukraine of legislation in cases of juvenile delinquency]: postanova Plenumu Verkhovnoho Sudu Ukrainy vid 16 kvitnia 2004 r. №5 [Elektronnyi resurs] / Ofitsiinyi sait Verkhovnoi Rady Ukrainy. – Rezhym dostupu: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/va005700-04#Text>. [in Ukrainian].
9. Pro praktyku rozghliadu sudamy sprav pro zastosuvannia prymusovykh zakhodiv vykhovnoho kharakteru [On the practice of consideration by courts of cases on the application of coercive measures of an educational nature]: postanova Plenumu Verkhovnoho Sudu Ukrainy vid 15 travnia 2006 r. №2 [Elektronnyi resurs] / Ofitsiinyi sait Verkhovnoi Rady Ukrainy. – Rezhym dostupu: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0002700-06>. [in Ukrainian].
10. Pro sudovu ekspertyzu: Zakon Ukrainy [About forensic examination] [Elektronnyi resurs] / Ofitsiinyi sait Verkhovnoi Rady Ukrainy. – Rezhym dostupu: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12#Text>. [in Ukrainian].
11. Romaniuk, V.V. (2019). Protseptualnyi aspekt vyvchennia osoby nepovnolitnoho v kryminalnomu provadzhenni shchodo nepovnolitnikh [Procedural aspect of studying the identity of a minor in criminal proceedings against minors]. Visnyk LDUVS im. E.O. Didorenka. Vyp. № 2 (86). pp. 146-156. [in Ukrainian].
12. Cherezova, I.O. (2018). Psykholohichna ekspertyz [Psychological examination]: navchalnyi posibnyk [dlia studentiv vyshchykh navchalnykh zakladiv]. Berdiansk: BDPU. 262 p. [in Ukrainian].

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2020.5.2.20>

ZJAWISKO IRREDENTYZMU W KONTEKŚCIE PRAWA MIĘDZYNARODOWEGO: TEORIA I DOŚWIADCZENIE HISTORYCZNE

Oksana Kaspruk

kandydat nauk prawnych, adwokat,

docent Katedry Prawa Międzynarodowego i Prawoznawstwa Porównawczego

Wydziału Stosunków Międzynarodowych

Narodowego Uniwersytetu Lotniczego (Kijów, Ukraina)

ORCID ID: 0000-0001-8330-1711

oksana.kasspr@gmail.com

Adnotacja. Artykuł koncentruje się na rozważeniu irredentyzmu jako aktualnego problemu współczesnego świata, wymagającego dogłębnych badań. Przeanalizowano termin „irredentyzm”, rozważono definicje czołowych naukowców z dziedziny prawa międzynarodowego. Określono sposoby przeciwdziałania irredentyzmowi, w tym poprzez międzynarodową współpracę prawną. Zbadano związek między pojęciem „irredentyzm” a kategoriami pokrewnymi. Artykuł koncentruje się na cechach ewolucji irredencyjnych motywów mniejszości etnicznych. W sumie trudno jest zidentyfikować konkretne warunki powstania i rozwoju irredentyzmu, ponieważ mogą być bardzo różne. Niedostateczne badanie tych zagadnień uniemożliwia opracowanie prawnych narzędzi przeciwdziałania irredentyzmowi na poziomie globalnym, co w obecnych warunkach jest jednym z aktualnych zadań prawa międzynarodowego.

Słowa kluczowe: irredentyzm, nacjonalizm etniczny, samostanowienie, prawo międzynarodowe, współpraca międzynarodowa.

THE PHENOMENON OF IRREDENTISM IN THE CONTEXT OF INTERNATIONAL LAW: THEORY AND HISTORICAL EXPERIENCE

Oksana Kaspruk

*Candidate of Legal Sciences, Attorney,
Associate Professor at the Department of International Law and Comparative Law
of the Faculty of International Relations
National Aviation University (Kyiv, Ukraine)
ORCID ID: 0000-0001-8330-1711
oksana.kasspr@gmail.com*

Abstract. The article is devoted to the consideration of irredentism as a topical issue of the modern world that requires in-depth research. The author analyzes the term “irredentism”, considers the definitions provided by leading scholars in the field of international law. The article identifies ways to combat irredentism, in particular through international legal cooperation. The author explores the relationship between the concept of “irredentism” and related categories.

The article focuses on the peculiarities of the evolution of irredentist motives of ethnic minorities. In general, it is difficult to single out specific conditions for the origin and development of irredentism, because they can be very different. Insufficient study of these issues makes it impossible to develop legal instruments to combat irredentism at the global level, which in modern conditions is one of the urgent tasks of international law.

Key words: irredentism, ethnic nationalism, self-determination, international law, international cooperation.

ФЕНОМЕН ІРЕДЕНТИЗМУ В КОНТЕКСТІ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА: ТЕОРІЯ ТА ІСТОРИЧНИЙ ДОСВІД

Оксана Каспрук

*кандидат юридичних наук, адвокат,
доцент кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства
факультету міжнародних відносин
Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
ORCID ID: 0000-0001-8330-1711
oksana.kasspr@gmail.com*

Анотація. Стаття присвячена розгляду іредентизму як актуальної проблеми сучасного світу, яка вимагає глибокого дослідження. Проаналізовано термін «іредентизм», розглянуто його визначення, надані провідними вченими в галузі міжнародного права. Визначено шляхи протидії іредентизму, зокрема за допомогою міжнародно-правової співпраці. Досліджено зв'язок між поняттям «іредентизм» і суміжними категоріями.

У статті акцентовано увагу на особливостях еволюції іредентських мотивів етнічних меншин. Загалом виокремити конкретні умови зародження та розвитку іредентизму досить складно, оскільки вони можуть бути дуже різними. Недостатнє вивчення зазначених питань унеможливило розроблення правових інструментів протидії іредентизму на глобальному рівні, що в сучасних умовах є одним із актуальних завдань міжнародного права.

Ключові слова: іредентизм, етнічний націоналізм, самовизначення, міжнародне право, міжнародна співпраця.

Вступ. Тривалий історичний досвід доводить існування взаємозалежності між етнічною більшістю та національними меншинами, які проживають на території певної країни. Досить часто конфлікти на етнічному підґрунті призводять до іредентизму. Виникненню етнічних конфліктів у державах нерідко сприяє не лише внутрішня вулканізація позиції тих чи інших національних меншин, а і втручання певних зовнішніх сил у той чи інший етнічний конфлікт.

Науковий інтерес до іредентизму як етнічного націоналізму актуалізувався у другій половині ХХ ст. із поглибленням етнополітичних конфліктів, що посилювали нестабільність на регіональному та глобальному рівнях. Стосовно змісту терміну «іредентизм» серед науковців не існує однозначного підходу. Аналіз зазначеного поняття здійснювали зарубіжні вчені Б. Нойбергер, Т. Амброзіо, Р. Брубейера, Г. Бен-Ізраель, Д. Горовіц, Дж. Ландау, Д. Кромм та інші. У вітчизняній науці це поняття широко не досліджувалося, хоча окремі його аспекти висвітлені у роботах відомих науковців, серед яких Р. Коршук, Н. Горло, М. Баймуратова, М. Буруменський, О. Кресіна.

Основна частина. Очевидно, що у глобалізованому світі вияви іредентизму як етнічного націоналізму стають дедалі яскравішими та чіткішими. Останні два століття зазначене поняття активно застосовують у міжнародно-правовому середовищі, проте його правові аспекти на цьому етапі залишаються не досить вивченими. З огляду на це створюється небезпечна ситуація, коли термін, що відображає сучасні тенденції у сфері міжнародних відносин, не володіє чітким правовим змістом.

Мета статті полягає в розгляді поняття «іредентизм», а також пошуку шляхів протидії іредентизму, насамперед за допомогою міжнародної співпраці.

Методи дослідження. У процесі написання статті використовувалися як загальнонаукові методи пізнання (аналіз, синтез, дедукція), так і юридичні методи (формально-юридичний і порівняльно-правовий), що сприяло розв'язанню поставлених завдань і забезпеченню достовірності зроблених висновків.

Етимологія слова іредентизм походить від італійського *“terra irredenta”*, що в буквальному перекладі означає *«невикуплена земля»*. Термін «іредентизм» використовували лише для позначення італійського національного руху середини XIX ст., метою якого було звільнення національних земель від влади Австрійської імперії. Згодом це поняття почали вживати в контексті висвітлення німецького руху за звільнення етнічних земель. Можна стверджувати, що і на Балканах тоді теж були поширені такі ідеології руху.

Хоча іредентизм має глибоке історичне коріння, однак нині відсутнє чітке визначення цього поняття як на національному, так і на універсальному рівнях. Проблема іредентизму у вітчизняній науці розкрита не досить. Визначення іредентизму, які зустрічаються в українській літературі, за всього різноманіття сходяться у виокремленні двох основних ознак: зовнішнє втручання та його невід'ємний наслідок – спроби анексії території суверенної держави. Найчастіше іредентизм визначають як різновид етнополітичного руху, характерний для так званих розділених народів, – етнічних груп, територія компактного проживання яких розділена державними або адміністративними кордонами.

Вітчизняний науковець Р. Коршук визначає іредентизм як «форму етнополітичної поведінки, яка представляє собою прагнення до об'єднання в єдину державу етнічної спільноти, представники якої проживають на територіях, що перебувають під контролем інших держав» (Коршук, 2011: 94). Дійсно, іредентизм можна охарактеризувати як етнічний націоналізм, тобто прагнення національних меншин до зміни територіальної приналежності разом зі зміною міжнародних кордонів і передачею суверенітету.

Н. Горло визначає іредентизм як «етнополітичний процес, що представляє собою сукупність стратегій і дій іредентистської держави й іреденти – національної меншини у складі поліетнічної держави, метою яких є об'єднання в одній державі етнічної спільноти, що розділена кордонами між двома / кількома державами» (Горло, 2018: 109). Відповідно до запропонованого тлумачення іредентизм можна охарактеризувати як цілеспрямовані дії певної етнічної меншини для об'єднання розділеного народу з територіями походження.

Варто зауважити, що у вітчизняній науці поняття «іредентизм» поширене в недостатній мірі, а тому використовується кілька термінів для позначення організованого прагнення певних груп до відокремлення від материнської держави, серед яких найбільш узагальнюючим і радикальним вважають сепаратизм – прагнення до відокремлення та виходу частини держави з її складу. Однак варто звернути увагу на те, що сепаратизм, на відміну від іредентизму, характеризується таким терміном як відокремлення, тобто це процес відокремлення, кінцевою метою якого є повне автономне існування і розвиток. Іншими словами, сепаратизм – це прагнення до відокремлення, спрямоване на створення самостійних держав або національно-державних автономій. На нашу думку, синонімізація термінів «сепаратизм» та «іредентизм» є помилковою.

Для всебічного розуміння феномену іредентизму варто розглянути визначення, запропоновані зарубіжними науковцями. Д. Горовітц, наприклад, розглядає іредентизм як «спробу відокремити територію і її населення від однієї держави для їхнього інкорпорування до іншої держави та спробу відокремити територію і її населення для подальшого їхнього об'єднання в межах єдиної держави» (Horowitz, 1992: 118). Іредентизм у визначенні науковця розкривається як ідея для створення суверенної держави на частині території існуючої держави.

Дж. Ландау визначає іредентизм як «ідеологічне й організоване вираження сильної зацікавленості держави у благополуччі етнічної меншини, яка проживає за межами цієї держави» (Landau, 1991: 81). Зазначене визначення завдяки терміну «сильна зацікавленість» є досить чітким і спрямовує на розуміння суті іредентистських мотивів.

Відомий учений Т. Амброзіо визначає іредентизм так: «Це спроба існуючих держав анексувати територію іншої держави, на якій живуть їхні співвітчизники» (Ambrosio, 2001: 2). Автор наголошує, що хоча поняття «іредентизм» має певну схожість із сепаратизмом, однак воно настільки відрізняється, що його потрібно досліджувати як окрему категорію (Ambrosio, 2001). Кінцевою метою іредентизму вчений вважає створення ідеальної держави, якій нерідко передує кваліфікація «велика».

Відповідно до поданого вище визначення кожен іредентистський рух можна вважати мотивованим здоровим ідеалізмом, оскільки в ньому закладено ідею повернення історичних територій і зміну недосконалих компромісів реальної політики. Науковець Р. Брубейер підкреслює, що мета іредентизму полягає у тому, щоб «об'єднати групу у політичну одиницю», контрольовану зсередини (Neuberger, 1991: 97–110).

Результати та їх обговорення. Відповідно до проаналізованих вище визначень термін «іредентизм» є ідеологічним або організаційним виразником глибокого інтересу до благополуччя етнічної або культурної меншини, яка проживає за межами держав, населених тією ж групою. Варто зауважити, що помірне вираження інтересу материнської держави до етнічної меншості або її захист від дискримінації чи асиміляції можуть зовсім не бути іредентистськими явищами. В історії іредентизм став політичною практикою, тобто суспільним рухом, підкріпленим певною силою. Здебільшого вчені розглядають його як особливий випадок виходу однієї держави зі складу іншої і тому самого по собі ґрунтовно не вивчають.

На нашу думку, іредентизм варто визначити як ідеологічні або організаційні прагнення, спрямовані на об'єднання територій, які етнічна чи культурна група меншин населяє або населяла в певному історичному просторі.

На думку Р. Брубейера, яскравою позицією етнічної меншини є «пошук захисту сильного зовнішнього актора» (Brubaker, 1996: 120). Так іноді відбувається, оскільки етнічна група, яка є меншістю в одній державі, може становити більшість в іншій державі. Тому часто спостерігається етнічний зв'язок, а отже стійкий

емоційний зв'язок. Політика розігрування національної карти призвела до посилення іредентизму в усьому світі. Наприклад, іредентистську активність сучасних албанців здебільшого пояснюють історичною несправедливістю, яка була вчинена стосовно цього народу рішеннями Берлінського конгресу 1878 року, внаслідок яких до Сербії, Чорногорії та Греції були приєднані «території, що є етнічно албанськими» (Албанський фактор кризиса на Балканах, 2004: 120). Інакше кажучи, суть іредентизму – ідея про те, що люди, які належать до одного народу, повинні жити в одній державі, а у разі відокремлення – мають бути повернені до неї.

Як зауважує О. Кресін, «закріплення права народів на самовизначення у другій половині ХХ ст. стало прогресивним кроком, оскільки надало підстави колоніям та етнічним групам домагатися незалежності і на власний розсуд організувати свій економічний, соціальний і культурний розвиток. Воно створило передумови для легітимації сепаратистських рухів, що призвело до низки збройних конфліктів у всіх регіонах світу» (Кресін, 2014: 352). У зазначеному контексті постає питання: «Чи можна іредентизм вважати наслідком самовизначення національних меншин, чи є активні дії, які можна віднести до початкових виявів «сецесії», підставою для міжнародно-правової відповідальності?»

С. Ушаков наголошує, що з урахуванням норм міжнародного права багато держав, які якщо і переслідують мету анексії, то відкрито про це не оголошують. Найчастіше вони намагаються продемонструвати «сильну зацікавленість у благополуччі меншин», яких розглядають близькими народами (Ушаков, 2009: 105). Аргументація іредентизму здебільшого зводиться до радикального розуміння принципу рівноправності та самовизначення народів. Іредентизм означає вихід території проживання прибічників відокремлення зі складу держави, розділення (розпорошення) ширшої культурної та політичної спільноти.

Варто підкреслити, що в міжнародному праві на універсальному рівні тлумачення поняття «іредентизм» так і не вироблено. У межах інституційного та договірно-правового механізму співпраці держав нині не передбачено системи заходів, які дозволяють комплексно протидіяти іредентизму як соціально небезпечному явищу. Боротьба етнічних меншин за приєднання території до материнської держави часто супроводжується використанням терористичних методів насильства, що ще більше актуалізує спільні зусилля на міжнародному рівні для подолання зазначеної проблеми.

Окремі ознаки протиправних явищ на етнічному підґрунті знайшли відображення в низці міжнародно-правових актів як універсального, так і регіонального характеру. Так, варто виокремити резолюцію Генеральної Асамблеї ООН, яка затвердила Декларацію про принципи міжнародного права 1970 року, Каїрську резолюцію 1964 року, яка проголошує непорушність кордонів африканських держав із дати набуття ними незалежності від метрополії, Гельсінський Заключний акт 1975 року, що підкреслює принцип незмінності державних кордонів країн Європи.

Питання протидії іредентизму не досить регулюються міжнародними організаціями. Нині прийнято незначну кількість документів, які могли б бути покладені в основу протидії іредентизму. Однак варто підкреслити, що зусилля ООН із запобігання виникненню міждержавних конфліктів у певній мірі сприяють зниженню активності іредентських рухів. Так, у 1970-ті рр. Рада Безпеки ООН резолюцією № 242 засудила ізраїльську окупацію Голанських висот (Сирія), що стримало військові дії між двома державами (Ушаков, 2009: 111).

Для запобігання та подолання іредентизму доцільно закріпити на міжнародному рівні загальне визначення іредентизму в єдиному документі. Також необхідно сприяти вдосконаленню договірно-правового та інституційного механізмів протидії іредентизму. Основною метою міжнародної співпраці у сфері протидії іредентизму має стати забезпечення захисту територіальної цілісності держав від загроз іредентизму. Досить важливо на міжнародному рівні сприяти вдосконаленню правових основ співробітництва, а також розвитку і гармонізації законодавств держав у зазначеній сфері.

Висновки. Іредентизм виявляється насамперед у державах із багатонаціональним складом населення та зумовлює виникнення міжнаціональних суперечностей, які часто переростають у кризи і конфлікти різного рівня інтенсивності. Зазначена проблема актуальна для більшості держав, у яких багатонаціональний склад їхнього населення сприяє не лише перманентним міжнаціональним напруженням, а у багатьох випадках ще й зумовлює розвиток екстремістських і терористичних політичних партій, організацій, рухів і груп. Іредентизм, безсумнівно, породжений етнічним націоналізмом. Посилюючи взаємні підозри і ворожість, часто він несе загрозу насильства і може призводити до воєнних дій. Інтенсифікація міжнародно-правового співробітництва щодо протидії іредентизму є досить важливою на сучасному етапі.

Список використаних джерел:

1. Албанський фактор кризиса на Балканах : сб. науч. тр. Москва : ИНИОН РАН, 2004. 192 с.
2. Декларація про принципи міжнародного права. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_569.
3. Горло Н.В. Іредентизм як етнополітичний процес: передумови і причини виникнення. *Evropský politický a právní diskurz (Praha, Česká republika)*. 2018. Svazek 6. S. 108–115.
4. Коршук Р.М. Етнополітологія : навч. посіб. Київ : Алерта, 2011. 200 с.
5. Кресін О.В. Право народів на самовизначення та протидія сепаратизму у міжнародному праві. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2014. Вип. 65. С. 352–357.
6. Ушаков С.В. Органы международного правосудия и проблемы этнического национализма. *Международное уголовное право. Московский журнал международного права*. 2009. № 2(74). С. 101–117.
7. Ambrosio Thomas. Irredentism: Ethnic Conflict and International Politics. Praeger, September 30, 2001. 240 p.
8. Brubaker R. Nationalism reframed: Nationhood and the national question in the New Europe. Cambridge : Cambridge University Press, 1996. 202 p.

9. Horowitz Donald L. Irredentas and Secessions: Adjacent Phenomena, Neglected Connections. *International Journal of Comparative Sociology*. 1992. Vol. 23, № 1-2 (Jan.-Apr.). P. 118.
10. Irredentism in Africa: The Somali-Kenya Boundary Dispute / David E. Kromm. *Transactions of the Kansas Academy of Science (1903)*. Autumn, 1967. Vol. 70, № 3. P. 359–365.
11. Landau Jacob M. The Ups and Downs of Irredentism: The case of Turkey (Chapter 6). *Irredentism and International Politics* / Chazan N. (ed.). Boulder, CO : Lynne Rienner Publ., 1991. P. 81.
12. Neuberger B. Irredentism and Politics in Africa. *Irredentism and International Politics* / N. Chazan (ed.). Boulder; Colorado; London : L. Rienner Publishers; Adamantine Press, 1991. P. 97–110.

References:

1. Albanskiy faktor krizisa na Balkanakh [Albanian factor of the crisis in the Balkans] : sb. nauch. tr. Moskva : INION RAN, 2004. 192 p. [in Russian].
2. Deklaratsiya pro pryntsyipy mizhnarodnoho prava [Declaration of Principles of International Law]. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_569 [in Ukrainian].
3. Horlo N.V. (2018). Iredentyzm yak etnopolitychnyy protses: peredumovy i prychny vynyknennya [Irredentism as an ethnopolitical process: preconditions and causes]. *Evropský politický a právní diskurz* (Praha, Česká republika). Svazek 6, p. 108–115 [in Ukrainian].
4. Korshuk R.M. (2011). Etnopolitologia [Ethnopolitology] : navch. posib. Kyiv : Alerta. 200 p. [in Ukrainian].
5. Kresin O.V. (2014). Pravo narodiv na samovyznachennya ta protydiya separatyzmu v mizhnarodnomu pravi [The right of peoples to self-determination and counteraction to separatism in international law]. *Derzhava i pravo. Yurydychni i politychni nauky*, issue 65, p. 352–357 [in Ukrainian].
6. Ushakov S.V. (2009). Organy mezhdunarodnogo pravosudiya i problemy etnicheskogo natsionalizma. Mezhdunarodnoye ugovnoye pravo [Bodies of international justice and problems of ethnic nationalism. International criminal law]. *Moskovskiy zhurnal mezhdunarodnogo prava*. № 2(74), p. 101–117 [in Russian].
7. Ambrosio Thomas. (2001). Irredentism: Ethnic Conflict and International Politics. Praeger, September 30, 240 p.
8. Brubaker R. (1996). Nationalism reframed: Nationhood and the national question in the New Europe. Cambridge : Cambridge University Press, 202 p.
9. Horowitz Donald L. (1992). Irredentas and Secessions: Adjacent Phenomena, Neglected Connections. *International Journal of Comparative Sociology*. Vol. 23, № 1-2 (Jan.-Apr.), p. 118.
10. Irredentism in Africa: The Somali-Kenya Boundary Dispute / David E. Kromm (1967). *Transactions of the Kansas Academy of Science (1903)*. Autumn, vol. 70, № 3, p. 359–365.
11. Landau Jacob M. (1991). The Ups and Downs of Irredentism: The case of Turkey (Chapter 6). *Irredentism and International Politics* / N.Chazan (ed.). Boulder, CO : Lynne Rienner Publ., p. 81.
12. Neuberger B. (1991). Irredentism and Politics in Africa. *Irredentism and International Politics* / N. Chazan (ed.). Boulder; Colorado; London : L. Rienner Publishers; Adamantine Press, p. 97–110.

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2020.5.2.21>

POSZCZEGÓLNE ASPEKTY ROZPORZĄDZANIA TOWARAMI NABYTYMI W DRODZE ZRZECZENIA SIĘ NA RZECZ PAŃSTWA

Vsevolod Kniaziev

kandydat nauk prawnych

ORCID ID: 0000-0002-3696-0746

Kniaziev@gmail.com

Adnotacja. Artykuł poświęcono oświeceniu pytań związanych z ustanowieniem funkcji sprzedaży towarów, których przekazano na rzecz państwa poprzez określenie teoretyczne i prawne podstawy realizacji celnej procedury odmowy na rzecz państwa, określenie warunków i procedury objęcia towarów do celnej procedury odmowy na rzecz państwa, badanie specyfiki ewidencji i składowania towarów przekazanych na rzecz państwa, a także określenie charakterystyki rozporządzenia towarami przekazanymi na rzecz państwa.

Podkreślono, że rozporządzanie towarami przekazanymi na własność państwa w ramach celnej procedury odmowy na rzecz państwa charakteryzuje się zbiorem specyficznych cech merytorycznych związanych z warunkami wybranej procedury celnej. Zaproponowano, aby rozważyć procedurę wprowadzania towarów do celnego reżimu odmowy na rzecz państwa jako normatywnie określoną procedurę odmowy właściciela towarów zagranicznych na rzecz państwa podczas przemieszczania towarów przez granicę celną Ukrainy bez żadnych warunków na jego korzyść wyboru, co ma na celu zapewnienie interesów celnych państwa. Znaczenie i szeroki zakres stosunków społecznych, w ramach których istnieje zabezpieczenie interesów celnych państwa ukraińskiego, z jednej strony, i rozwój elementów działalności organów celnych w zakresie rozporządzania towarami – z drugiej strony, pośredniczą w potrzebie dalszych badań nad tą problematyką.

Słowa kluczowe: reżim celny, procedury celne, towar zagraniczny, odmowa, zezwolenie organu celnego, rozporządzenie, organ celny.